

Zaak C-61/09

Landkreis Bad Dürkheim tegen Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion

(verzoek van het Oberverwaltungsgericht
Rheinland-Pfalz om een prejudiciële beslissing)

„Gemeenschappelijk landbouwbeleid — Geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor bepaalde steunregelingen — Verordening (EG) nr. 1782/2003 — Bedrijfstoeslagregeling — Gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening — Begrip ‚subsidiabele hectare’ — Niet-landbouwactiviteit — Voorwaarden waaronder landbouwgrond wordt geacht tot bedrijf te behoren”

Conclusie van advocaat-generaal J. Mazák van 11 mei 2010 . . . . . I - 9766

Arrest van het Hof (Eerste kamer) van 14 oktober 2010 . . . . . I - 9783

Samenvatting van het arrest

1. *Landbouw — Gemeenschappelijk landbouwbeleid — Geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor bepaalde steunregelingen — Bedrijfstoeslagregeling — Begrip subsidiabele oppervlakte*
(Verordening nr. 1782/2003 van de Raad, zoals gewijzigd bij verordening nr. 2013/2006, art. 2, sub c, en 44, lid 2; verordening nr. 796/2004 van de Commissie, art. 2, punten 1 en 2)

2. *Landbouw — Gemeenschappelijk landbouwbeleid — Geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor bepaalde steunregelingen — Bedrijfstoeslagregeling — Begrip grond die tot bedrijf van landbouwer behoort*

(Verordening nr. 1782/2003 van de Raad, zoals gewijzigd bij verordening nr. 2013/2006, art. 44, lid 2)

1. Artikel 44, lid 2, van verordening nr. 1782/2003 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers, zoals gewijzigd bij verordening nr. 2013/2006, moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich niet ertegen verzet dat grond die weliswaar mede voor landbouwdoeleinden maar hoofdzakelijk voor landschapsverzorging en natuurbescherming wordt gebruikt, voor steun in aanmerking komt. Voorts is volgens die bepaling een activiteit die voldoet aan de in artikel 2, sub c, van die verordening opgenomen definitie ook dan een landbouwactiviteit wanneer de landbouwer instructies van de natuurbeschermingsinstantie moet opvolgen.

Of er sprake is van „bouwland” of van „blijvend grasland”, en dus van „landbouwgrond”, hangt immers af van het

daadwerkelijke gebruik van de betrokken grond. Hieruit volgt dat de omstandigheid dat daadwerkelijk als bouwland of blijvend grasland gebruikte percelen hoofdzakelijk de natuurbescherming en de landschapsverzorging dienen, er niet aan in de weg staat dat dergelijke percelen worden aangemerkt als landbouwgrond in de zin van artikel 2, punten 1 en 2, van verordening nr. 796/2004 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de randvoorwaarden, de modulatie en het geïntegreerd beheers- en controlesysteem waarin is voorzien bij verordening nr. 1782/2003, temeer daar de milieubescherming een doelstelling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is. Hieruit volgt enerzijds dat de omstandigheid dat een oppervlakte hoofdzakelijk de natuurbescherming en de landschapsverzorging dient, niet betekent dat zij geen landbouwgrond meer is in de zin van artikel 44, lid 2, van verordening nr. 1782/2003, wanneer deze oppervlakte daadwerkelijk als bouwland of grasland wordt gebruikt. Anderzijds is het, zodra landbouwgrond voor een

landbouwactiviteit in de zin van artikel 2, sub c, van verordening nr. 1782/2003 wordt gebruikt, voor de toepassing van artikel 44, lid 2, van deze verordening irrelevant of die activiteit hoofdzakelijk voor landbouwdoeleinden wordt verricht dan wel de natuurbescherming dient.

(cf. punten 37-39, 41, 47, 49, dictum 1)

2. Artikel 44, lid 2, van verordening nr. 1782/2003 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot vaststelling van bepaalde steunregelingen voor landbouwers, zoals gewijzigd bij verordening nr. 2013/2006, moet aldus worden uitgelegd dat:

- landbouwgrond ook tot het bedrijf van de landbouwer kan behoren wanneer deze grond de landbouwer niet op basis van een pachtovereenkomst of een andere soortgelijke huurovereenkomst tegen vergoeding ter beschikking staat;

- deze bepaling niet eraan in de weg staat dat grond die om niet en louter tegen overname van de aan de bedrijfsvereniging verschuldigde bijdragen ter beschikking van de landbouwer wordt gesteld om op een bepaalde wijze en in een bepaald tijdvak overeenkomstig de doelstellingen van de natuurbescherming te worden gebruikt, wordt geacht tot het bedrijf te behoren, mits de landbouwer de betrokken grond gedurende ten minste 10 maanden voldoende autonoom voor zijn landbouwactiviteiten kan gebruiken, en;

- het voor het antwoord op de vraag of de betrokken grond tot het bedrijf van de landbouwer behoort, irrelevant is dat de landbouwer verplicht is om tegen vergoeding bepaalde taken voor een derde te verrichten, wanneer hij deze grond ook in eigen naam en voor eigen rekening voor de uitoefening van zijn landbouwactiviteit gebruikt.

(cf. punt 71, dictum 2)